

LASKAWIE (462) *av*

łaskawie (460), **łaskawo** (2); łaskawo *SkarKaz*; łaskawie : łaskawo *KochPs* (11 : 1).

comp łaskawiej (9); -ej (2), -(e)j (7).

Oba a oraz e jasne (w tym w obu a po 3 r. błędne znakowanie).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.

*Życzliwie, przyjaźniq, z dobrociq (o stosunku wyższego, np. wiekiem, urzędem lub jakąkolwiek sytuacją społeczną, do niższego; także o stosunku Bogu do człowieka); clementer Mącz, Calep, Cn; benigne Mącz, Vulg Cn; humaniter Mącz, Calept Modrz; cum bona gratia Mącz, Cn; gratiose Calep, JanStat; humane Cn, Modrz; favorable, in gratia Mącz; hospitaliter Calep; amabiliter, benevole, dignanter, indulgenter, obnoxie, placide, cum bona venia Cn; modeste Vulg (462) : BierRaj 19; BierEz G, G3v, P, Q3v; a ony dziátki náfwiećfífé/ Iezus ij Ián/ łaskawie na fię poglądali/ wfmiechali fie *OpecŻyw* [27], 24v, [162]v, 174; [Żqdość] pocźnie s pane^m mowić/ aby raczył łaskawie młodzieńtzowi chore^{mv} miłofciw byćz. *ForCnR* D3, D2, D3; *PatKaz II* 42v; *HistJóz* Dv; *TarDuch* B3v, B4v, B8v; *MiechGlab* *2; *KlerWes* Av; Takież gdy czudzołożniczę k niemu [*Jezusowi*] przywiedziono, łaskawie ią odprawił *WróbŻolt* H8v; A ták y nam ábych my byli wydárći od wfśytkich przekazek nálfych/ rácz podać łáfkáwie práwá rękę fwoię *RejPs* 88, 70, 112v, 140, 143v, 172 (43); *SeklWyzn* 4v; A wřzakoż nam iuż wfzytko przepućił łaskawie Iako brat miłofierny przyął w łaskę prawie *RejJóz* P4v, Mv; *SeklKat* Z2; *KromRozm II* x4v; *Diar* 84; *BielKom* G5v; Láfkáwieć fie on iáko Pan nád námi zmiłuiie *LubPs* gg5v, F4, L3 *marg*, X4, bb2v, ff4 (44); *GroicPorz* f2; *KrowObr* 168v, 174; *RejWiz* 130v; *Leop Act* 28/7; *RejZwierz* 33v; *BibRadz I* 5b *marg*, *Gen* 43/14, 1.Reg 30/21; *BielKron* 225 [2 r.]; Favorabile, Zyczliwie/ Vprzeimie chutliwie/ łáskáwie. *Mącz* 120a, 71c; *SarnUzn* A3; *SienLek* 24; *RejAp* 67; Y obaczył to był Pan z dawná/ iż tá trudność zakonu onego narodowi lydzkiemu [!] nieznośna byłá/ obiecał to przez Proroki ná wielu mieyfcach łáfkáwiey odmienić. *RejPos* 32v, 26v, 132v, 172v, 219v, 260v (13); *BialKat* 198v [2 r.]; Gdy pan poddáne łáfkáwie fprawuie/ Czym fie przyfłuzác káždy vpátruie. *RejZwierz* 226; [*Bóg*] nas záwždy łáfkáwie vpominác raczy iáko miłofierny páłterz owieczki fwoie *RejZwierz* 256, 106v, 249, 258v; *BudBib Prov* 26/25, 2.Mach 9/21; *BudNT Eph* 5/1 [4/32]; Tylko nań pátrż iák chętnie on do fwego fkoczý/ Więc mu we wfzem fortuná vgadza łáfkáwie *PaprPan* R3, D2v, S3v, Hh3; *ModrzBaz* 65v; owa fye nád námi Smiłowác/ iáko pán miłofierny/ raczy: A wyfępów nálfych łáfkáwie przebaczy. *KochPs* 188, 60, 83, 180; *SkarŻyw* 159, 304, 412; *MWilkHist* F2v; *StryjKron* 160, 161, 623, 647; Ná obu wprawdzie pátrżyłá łáfkáwie/ Ale co wiedzieć/ komu ferce práwie. *KochSz* C2; *BielSjem* 30; *KochPieś* 10; *ArtKanc* B20, C17, G14, I4, K11v (9); *Calep* 136b, 206a [2 r.], 463b, 490a, 775a; *GrabowSet* M2v; Niewyfłowione miłofierdzie twoie/ rácz nam/ Pánie/ łáfkáwie pokázác *LatHar* 181, 33, 49, 50, 95, 101 (12); Chcąc tedy tákowé fkárgi wfkrómić/ [...] y ich potrzebóm łáfkáwie poradzić: wfćawiamy y rozrzádamy *SarnStat* 208, 258, 260, 957, 1114, 1117; *CzahTr* K3; *GoslCast* 72; *PaxLiz* A2; Stáránie złośnych niczym czynifz práwie/ A mnie twe vcho nákládáfz łáfkáwie. *SzarzRyt* B, C3v.*

W połączeniach szeregowych (4): a iáko łaskawie/ tzudnie/ ij miłofciwie przywodzi vcźnie ku vczynkom miłofiernym *OpecŻyw* 42, 60v; *BialKaz* H2v; ftráfzliwych gromow y ogniew máieřtatu fwe⁸⁰ zániechawfzy: cícho y vbogo y łáfkáwo przyfzedł *SkarKaz* 487b.

W *przeciwstawieniach*: »łaskawie ... ciężko i srogo, surowie, srogością« (3): pan dobrym będącz/ s poddánemi cnotliwemi/ nie furowie iáko z niewolniki/ ále gładce/ á łáfkáwie/ iáko dobry ociec z dobremi lyny obchodzić fie muśi. *GórnDworz* Hh2v; *KuczbKat* 280; A iefli łáfkáwie Stáwifz fie: tám wódz zaráz im popuścifz/ práwie Dafz drogę do rośpufty: iefli téz frogością/ To iuz tám pewna wzgárdá *GosłCast* 66.

W *porównaniach* (4): *OrzRozm* M4; iáko ociec lyná tak was [Bóg] vczył łáfkáwie *BielKron* 45; *GórnDworz* Hh2v; *KuczbKat* 280.

W *charakterystycznych połączeniach*: łaskawie bronić (4), cieszyć (3), nawiedzić, obiecować (8), odprawić (3), odpuścić (odpuszczać) [co] (8), panować, patrzeć (2), pocieszać (pocieszyć) (4), podejmować, podpomagać, pogłędać, poradzić, pozwolić, pożegnać się, przebaczyć, przybyć, (przy)witać (4), ratować, rządzić (3), sędzić, sprawować (2), uczyć (3), upominać (upomionąć) (23), uśmiechnąć się, (ws)pomnieć (2), (ws)pomoc (2), wybawi(a)ć (5), zmiłować się (2); łaskawie barzo (3), dosyć, nazbyt, tak (6), wielmi (3).

Zwroty: »łaskawie (po-,s)karać, karany« [szyk zmienny] (9 : 2): *TarDuch* B4v, B8v, C2; A czáfem gdiś mię raczył łáfkáwie pokárác miałem to łobie zá rośkołz *RejPs* 180v, 63, 132v; *GroicPorz* 114; *OrzRozm* M4; *RejAp* 45; *KuczbKat* 280; lecz iefliby kiedy zgrzeźyli/ áby łáfkáwie [mitius *Vulg*] od niego byli karáni *BudBib* 2.*Mach* 10/4.

»łaskawie mowić, rozmawiać« = *locutus esse benigne Vulg, locutus est bona PolAnt* [szyk zmienny] (14 : 5): Ony flyfłáz iz fie iey vkázal ij tak łáfkáwie f nią rozmáwiál/ [...] odeffly od niéy *OpecŻyw* 166v, 4v, 39; *HistJóz* Av; *TarDuch* D5v; *Leop* 4.*Reg* 25/28; *BibRadz* 4.*Reg* 25/28, *Prov* 26/25; Począł k nim [córom *Daryjusowym*] Alexánder łáfkáwie mowić/ nie iáko do więźniow ále iáko do przyiaciół *BielKron* 124v, 72v, 238v, 242v, 313; *RejPos* 289, 327v; *BudBib* *Ruth* 2/13; *ModrzBaz* 48; *SkarŻyw* 58, 510.

»łaskawie obchodzić (a. obejść) się [z kim]« = *clementer tractare, esse sum aliquo in gratia Mącz; modeste cum aliquo agere Vulg* [szyk zmienny] (28): *KlerPow* 4; PAn bog [...] Ieft tak namilóćiwifly/ w káźdey fwoioy [!] Íprawie. Ze fie fnámi obchodzi/ áz ná zbyt łáfkáwie. *KlerWes* A; *RejPs* 65v; *RejKup* f3v; *RejWiz* 178v; *Leop* 2.*Mach* 12/30; *RejZwierz* 48; *BibRadz* I 148d *marg*; *BielKron* 125, 126v, 201v, 202v; *Mącz* 57a, 428d; *GórnDworz* Hh2v; *RejPos* 5v; *RejZwierc* 124, Bbb2; *PaprPan* O2v; LÁfkáwieś fye zemną obśzedł wedle fłów fwych/ Iowá *KochPs* 182, 76, 120; *SkarŻyw* 334; *StryjKron* 335; *LatHar* 342, 645; Rzeczpośpolita Athenieńka nie zá áffekt iákowy/ ále zá Boginią miłofierdzie v liebie miáła y ważyłá/ áby obywáthelom tym Ípofobem perfwádowáłá/ łáfkáwie fie téz y z winnymi obchodzić. *Phil* R3; *SarnStat* 188.

»łaskawie postępować [z kim]« (3): *StryjKron* 677; W które [fraszki] ia wízytki kładę táiemnice fwoie. Bądź łáfkáwie fortuná zemną pośtępuie/ Bądź ináczéy *KochFr* 107; *ArtKanc* N2.

»łaskawie (od)powiedzieć (a. odpowiadać, a. rzec)« [szyk zmienny] (14): Iezus miły na to odpowiedzial wielmi łáfkáwie fwe milé matce rzekátz. *OpecŻyw* 81v, 29v, 51, 75v, [80]v, 82v, 173v; *OpecŻywSandR* nlb 3v [2 r.]; do ktorich [braci] Iozef rzekł łáfkáwye przyśtępcie do mnie *HistJóz* D4; *MurzHist* Q4; *RejPos* 210, 335v; *SkarŻyw* 454.

»łaskawie przyjąć [kogo (31), co (21)], przyjęty« = *humaniter accipere* *Mącz*; *salutare* *PolAnt*; *aequis oculis aspicere* *Modrz* [szyk zmienny] (53 : 1): *OpecŻyw* 25, 26v, 38, 47, 85; *OpecŻywSandR nlb* 3v; *ForCnR* B4; *ForCnRWiet* Av; *LibLeg* 11/10v, 62; *RejPs* Ff7v; *SeklKat* Zv; á ludzie oney ziemie łaskawie go przyjęli y wiele iemu pożytkow dáli *HistAl* H7v; *LubPs* L3; *GroicPorz* B2; *KrowObr* 162v; *RejZwierz* 30v; *BibRadz Matth* 5/47; *OrzRozm* A4v; *BielKron* 70v, 101v, 200, 230, 453; *Mącz* 35d; *SienLekAndr* a3v; *Prot* A4; *RejPos* 207, 307; *HistRzym* 115v; profzę rącz W.M. tę to pracę moię [...] łaskawie pod obronę śwę przyjąć *BudNT przedm* a6; *PaprpPan* Cc4, Hh; *ModrzBaz* 66v; *KochPs* 6, 126; Spowiedzi łam słuchaiąc/ á łaskawie y pokornie grzełzne przyimuiąc: płakał z płaczącymi/ á twarde fercá śwym wzdychniem y łykaniem do łkruchy pobudzał. *SkarŻyw* 292, 120; *ArtKanc* A13, I5v, S4, T4; *GosłCast* 17; *Paprup* A2v; *Calep* 490a; *GórnTroas* 48; *LatHar* 14, 311; *KołakCathOkuń* A2v; *SarnStat* 1080, 1102; *KlonKrGum* Av; *CzahTr* G3; Przyimiciełz profzę ten máły podárek łaskawie/ Gdyż ielł zmyłłony kwoli zacney wálzey łpráwie. *PaxLiz* A3v.

»łaskawie się stawić« [w tym: komu (14), czemu (1)] = *se humaniter gerere, placabiles se reddere* *Modrz*; *placere* *PolAnt* [szyk zmienny] (16): *BielKron* 1v, 69, 242v, 402; *Benefacere erga aliquem*, Łaskawie á przyiácielsko łie komu łtáwić. *Mącz* 116b, 151d; *BudBib* 2.Par 10/7; *ModrzBaz* 47, 67; Sidłá ná mię záłtáwiáią: Poyźrzę w lewo/ álbo w práwo/ Nie łtáwi łye nikt łaskáwo. *KochPs* 206, 214; *KochTarn* 74; *ZawJeft* 26; *KołakCath* A3v; *WysKaz* X3v; *GosłCast* 66.

»łaskawie we(j)źrzeć, pojrzyć, pogłádać« = *aspectum referre, respicere* *Mącz* [szyk zmienny] (26 : 2 : 1): *OpecŻyw* 47, 100v, 108, 112v; *TarDuch* B6v, Cv; á łpráwiedliwóć łnadz nam y tego zniebá przyciágnie ktory ná nas łaskáwie pogłáda. *RejPs* 127, 81, 101, 120v, 149, 185; Ráczże łaskáwyę weźrzeć ná pokorę moyę/ Okáz nád sługá łwoim onę możność twoyę *LubPs* F2, I, P4, S4, S6v, X3v; *KrowObr* 168v, 174, 177v, 203v; *GrzegŚm* A2; *Respicere item significat*, Łaskáwie á miłóściwie ná kogo weyźrzeć/ to yełł zmiłowác łie. *Mącz* 406c, 405b; *ArtKanc* L8v, P4, 20v; *SzarzRyt* C4.

»łaskawie (wy)słuchać (a. posłuchać, a. przesłuchać), (wy)słyszeć (a. usłyszeć)« = *benigne audire* *Mącz* [szyk zmienny] (19 : 8): *BierEz* A3v; *ForCnR* D4v; *TarDuch* C6; zandal Cro.ye⁸⁰M. [...] aby V.C.M. polła ye⁸⁰ łaskáwyę słyszeć y odprawicz raczil *LibLeg* 7/34v; tyś záwždy pilen był káždego záwołánia mego á káždąs prózbę moię łaskáwie wysłyszeć raczył. *RejPs* 45v, 43v, 64, 93v, 96, 145v (8); *BielKom* A3; *LubPs* B4, E, F2v [2 r.], N6v, aav; *Mącz* 413c, 444b, 480a; *OrzQuin* E3; *RejZwierc* 265; *KochPs* 9; Starostę Koninskiego wtych rzeczach ktore nam imieniem Vprz. W. powiadał, wysłuchalimys łaskawie *ActReg* 172; *OrzJan* 78.

»łaskawie się zachowác« [w tym: z kim (2)] (3): *LibLeg* 10/154; *ModrzBaz* 102v; A widząc wćiśnienie ludu łwego/ iulz dorółły będąc roskázował gdzie mógł/ áby się z nimi wrzędnicy łkromniey y łaskáwyę zachowáli. *SkarŻyw* 478.

Szeregi: »dobrze i łaskawie« (1): boc tak moui święty Paweł, iż włzytci ktorzy dobrze y łaskawie chczą żyć w panie Chrístufie, taci będą cirpiec prześladowanie. *WróbŻółt* R8v.

»łaskawie, (a) ludzkie« [szyk 1 : 1] (2): niech łe [synów] zwyczáią y czynić częgo trzebá/ y ználzác ono bez częgo być niemoże: złych łię wyłtrzegác/ á dobre miłowác: łtárlze w wćiwości mieć: rownym ludzkie łię łtáwić/ á młodźzym łaskáwie [*aequalibus humanos, iunioribus placabiles se reddere*] *ModrzBaz* 47; *Calep* 491a.

»mile i łaskawie« (2): po trzech godzinach wkazał mu łzye papyełch barzo mylye y łąłzkawy y kthemu thełcz poczyełchnye. *PowUrb* +3; *OpecŻyw* 45v.

»łaskawie, (a, i) miłościwie« [szyk 37 : 8] (45): *OpecŻyw* 46; *RejPs* 109v; *KrowObr* 163; *OrzRozm* A4v; *Mqcz* 57a, 406c; *RejAp* 35v; Słuchayże czo ząlię zą to łąłkąwie á miłościwie obiecować raczy *RejPos* 279v, 45, 63 [2 r.], 145v, 157, 158v (31); *RejZwierc* 5v, 124, 200; gdyż nie w łrogości ále ząwždy w łąłce á w miłoięrdziu/ ták iáko przodkowie Wálzey Kr.M. łąłkąwie á miłościwie nam pánować á rołkázowác będziefz raczył. *WujJudConf* 17; *ArtKanc* D4v; *LatHar* 311; *KołakCathOkuń* A2v.

»łaskawie, (a, i) miłoięrdnie« (3): *OpecŻyw* 191v; *Zeyrzy* panie z łtolcza nachwalebnieyłze⁶⁰ maięłtatu twego. A pomyłł łąłkawie á miłoięrdnie o mnie *TarDuch* A2; *Mqcz* 57a.

»łaskawie i ochotnie« (1): patrz iako łąłkawie ij ochotnie łie w tym wezwaniu ijm [apostołom *Chrystus*] wkażowál *OpecŻyw* 40.

»łwiebodnie i łaskawie« (1): [raczy umierajęcemu] łzwyebodnye y łąłzkawy odpufczycz czokoly on grzechy łwogymy ząłluzyl [!] *PowUrb* +2.

Synonimy: dobrotliwie, łagodnie, mile, miłoięrdnie, miłoięrdnie, łwiebodnie, uprzejmie.

Cf NIEŁASKAWIE